

3. Poznání Boha

Dnešní člověk má tendenci přistupovat ke všem životně důležitým otázkám rozumově. Chce mít všechno vědecky a experimentálně dokázáno. Je mnoho nevěřících Tomášů, kteří praví: "Dokud neuvidím, neuvěřím." Jan 20,25

a) Moderní člověk se ptá: "Můžete existenci Boha dokázat? Je možno Boha nějak logicky vysvětlit nebo filozoficky zdůvodnit jeho existenci?"

b) V ráji po pádu do hříchu ptal se Bůh skrývajícího se a stydícího se člověka: "Kde jsi?" Dnes člověk obrátil tuto otázku a ptá se: "Bože, kde jsi? A jsi vůbec?"

c) Ano, Bůh je! Netvrdíme tak na základě nějakého matematického výpočtu. Bůh je nekonečný a chtít jej vykalkulovat by bylo největší pošetilostí. Toto tvrzení je výslednicí víry. Žid 11,1 Pravá víra neodporuje rozumu, ale může být nad argumenty rozumu.

d) Mnozí se domnívají, že otázku Boží existence odbudou slovy: "Boha nikdo nikdy neviděl." Ale táž věta je napsána u Jana 1,18. Ve svém hříšném stavu člověk není schopen snést Boží přítomnost. Bůh řekl kdysi Mojžíšovi: "Neuzří mne člověk, aby živ zůstal." 2 Moj 33,20 Kromě toho "Bůh je duch." Jan 4,24 Je neviditelný pro člověka, který je vázán na prostor, čas a hmotu.

e) Pro některé lidi neviditelnost Boha má být důkazem jeho nebytí. Je však mnoho věcí, které nevidíme, a přece nepochybujeme o jejich existenci. Kdo by pochyboval o existenci větru, který nevidíme, ale jeho účinky pozorujeme. Nepochybujeme o neviditelném elektrickém proudu, jehož sílu můžeme konstatovat. Totéž platí o roentgenových paprscích, o jádrech atomů apod.

f) Ačkoli mluvíme o Bohu z pozice víry, máme pro svou víru i rozumné důvody.

I. Z VĚCÍ VIDITELNÝCH USUZUJEME NA NEVIDITELNÉ SKUTEČNOSTI Řím 1,19.20

"Od samého stvoření světa jeho neviditelné dokonalosti - totiž jeho věčná síla a božská povaha - byly postižitelné a jasně viditelné z jeho díla." (Překlad Weymouth) Valdenský teolog Vinet praví: "Shoda světa fyzického se světem morálním je nápadná; příroda je mohutné podobenství."

1. Pohled k nebi nás vede k tomu, abychom se ptali po Původci. Žalm 19,2; Iz 40,2ba

Za krásné hvězdnaté noci malý chlapec se ptá otce: "Tatínku, kdo zavěsil nahoře ta světélka?" "To nejsou světélka, to jsou hvězdy," vysvětluje otec. "A kdo tam ty hvězdy zavěsil?" táže se hoch dále. "Bůh je všechny stvořil a upevnil," vysvětluje otec.

Na hvězdnaté nebe hleděl s údivem nejen žalmista David a malý přemýšlející hošík, ale i filozof Immanuel Kant, který praví: "Dvě věci, čím častěji a usilovněji o nich přemýšlím, naplňují mou mysl vždy novým a větším údivem a úctou: hvězdnaté nebe nade mnou a mravní zákon ve mně." (Kritika praktického rozumu, str. 194).

Aristoteles, který pozoroval s úžasnou přesností pohybující se nebeská tělesa, řekl: "Je podmínkou, aby bylo něco, co uvádí v pohyb jako první, aby počátek pohybu byl nehybný-" Oním "primům movens" (prvním pohybujícím) a počátkem všeho pohybu je Bůh.

2. Pohled na zemi a na to, čím je naplněna, nás vede k poznání o moudrém Původci Iz 45,12a

V přírodě pozorujeme předivnou zákonitost a účelnost. Vidíme ji ve světě neústrojném. Zemská osa je skloněna k ekliptice v úhlu 23,3", což působí střídání ročních období. Měsíc je tak vzdálen od Země, že svou přitažlivostí mírně pohybuje mořskou vodou. Složení vzduchu zůstává stále stejné, protože rostliny rozkládají kysličník uhličitý, podržují uhlík a vypouštějí do vzduchu kyslík.

Voda má nejmenší objem a největší hutnost při 4 C. Atmosfera í jen podmínkou života, ale mírní také sluneční zář a brání rychlému vypařování vody a rychlým změnám teploty.

I u rostlinstvá pozorujeme zákonitost a účelnost. Části rostliny tvoří souladný celek a jsou účelně přizpůsobeny svému úkolu. Tělo vyšších rostlin je složeno z různých pletiv. Jsou pletiva ochranná, mechanická, vodivá atd. Pletiva mechanická dodávají rostlinnému tělu pevnost. Buňky těchto pletiv mají blány buněčné silně ztlustlé a jsou podle potřeby seskupeny v pruhy, provazce, válce atd.

Obilné stéblo má na konci klas těžší než je samo, a přece je neobyčejně pružné. Přirovnáme-li jej k lidským stavbám, ať jsou to železobetonové nebo kovové věže, jako je slavná Eiffelova věž v Paříži, musíme uznat, že obilné stéblo je mnohem elegantnější než tyto lidské stavby. Suchozemské rostliny přijímají svými kořeny ze země různé živiny. Ochranná čepička kořene je tvaru parabolního, takže kořen snadno proniká do země a má zároveň dosti širokou plochu pro přijímání potravin. Na kořenech bývají jemné vlásky, kterými se povrch kořene značně zvětšuje - (u ječmene 12 krát). Některé pouštní rostliny vytvářejí kořen dlouhý až 30 m, aby dosáhl spodní vody.

Zákonitost a účelnost vidíme u živočišstva. Tělo živočišné, ačkoli se skládá z různých ústrojí, je jednotným celkem. Všechna ústrojí pracují souladně v jeho prospěch. Každé ústrojí je tak důmyslně upraveno, že se mu nevyrovnají ani nejdokonalejší stroje lidským rozumem vymyšlené a lidskou rukou zhotovené. (Sleduj, co praví Job 40.10-13 o slonovi!)

Tělo živočichů je účelně přizpůsobeno prostředí, ve kterém žijí. Jinak je upraveno tělo rybí, jinak ptačí, jinak kostra ptáků-běžců, jinak ptáků létavých. Ptáci, kteří létají, mají kosti většinou duté, spojené se vzduchovými vaky, a na prsních kostech hřeben pro připojení silných svalů létacích, (viz 1 Kor 15,39) Ze všech živých bytostí nejdokonalejší je člověk, který je korunou tvorstva. Obdivujeme u něho nejen rozum a možnost svobodného mravního jednání, ale také jeho článkovanou řeč a vzpřímenou postavu.

3. V přírodě vytušíme Původce.

Když se dívám na hvězdnaté nebe, neobdivuji pouze účelnost ve vesmíru, ale také vesmírnou krásu. Žalm 104,1 Sluneční jas a třpyt hvězd v noci, zelený koberec luk, vůně líbezných květů, tmavé lesy, hluboká jezera, bublající potůčky, nebetyčné hory, tichá údolí. Celá harmonie barev a tvarů svědčí o Tvůrci, jenž má nejvyšší smysl prkrásu, soulad a půvab. Krása světa neústrojného a ústrojného, rostlinstva, zvířat a zvláště člověka mluví mohutnou a přesvědčivou řečí, že krása se rodí jen z krásy, že se mohla zrodit jen z živé Bytosti, která sama je nanejvýš krásná.

Láska Boží stvořila všechnu tu krásu. Jen živá bytost může plodit další bytosti. Život nevznikl sám sebou z neživé hmoty (plození samovolné, prvoplození.) Nikdo dosud nevyvrátil a nebude moci vyvrátit pravdu: Omne vivum ex vivo (Všechno živé ze živého).

Nic nemohlo vzniknout áhodou. V ých spisech je pozoruhodná dlouhá věta: "Domnívá-li se někdo, že bylo možné, aby nádherný a překrásný svět vznikl nahodilým shlukem neoddělitelných částek, pak nechápu, proč se tentýž nedomnívá, že je možné, aby se nesčetné formy jedenadvaceti zlatých nebo jakýchkoli liter rozhodily a aby z těchto po zemi rozhozených forem vznikly anály Enniovy, které by se mohly číst." Bylo by to něco podobného jako tvrdit, že slovník vznikl tím, že se litery i papír nahodile seřadily při výbuchu v tiskárně. "Kde hrubá síla nevědomě vládne, tam lepší dílo nestvoří se žádně." Schiler, Píseň o zvonu.

Pán Ježíš jako nejlepší učitel uměl učit lidi, jak mají vyčíst z přírody Boží zákony, jak v ní mají poznávat Boha a jeho zásady lásky. Tato naučení obsahuje zvláště jeho kázání na hoře blahoslavenství. Jen srdce, které Ježíš očistil, může se naučit vyčíst Boží charakter z přírody.

II. MRAVNÍ ZÁKON, SVĚDOMÍ A TOUHA PO ŠTĚSTÍ SVĚDČÍ O BOHU

1. Mravní zákon - Řím 2,14

Do duše člověka jsou vepsány mravní zákony, které mu přikazují: čini dobré a varuj se zlého, neubližuj nevinnému, mluv pravdu, cti otce a matku, buď poctivý. Člověk si je vědom toho, že má podle nich jednat. Tyto zákony nemá člověk sám ze sebe. Jsou vloženy v lidskou bytost vyšším, svatým a spravedlivým Zákonodárcem, kterým je dle vyššího přímého zjevení Bůh.

Immanuel Kantneobdivoval s úctou jen hvězdnaté nebe, ale také mravní zákon v sobě. Již římský filozof Cicemluvil o jeho existenci: "To bylo vždy přesvědčením všech opravdu moudrých mužů, že mravní zákon není něčím od lidí vymyšleným nebo národy zavedeným, nýbrž něčím věčným, a že jeho moudré příkazy a zákazy ovládají celý svět."

V epistoletě k Římanům 2,14 Pavel potvrzuje, že pohaé, kteří nevlastní psané zjevení, mají určité povědomí dobra a zla.

2. Svědomí - Řím 2,15

Člověk nepoznává pouze mravní zákony, ale je schopen srovnávat s nimi to, co již vykonal. Bůh mu dal svědomí, které před činem říká člověku, jak má jednat a po činu, zda jednal dobře. Říká-li mu svědomí, že jednal dobře, cítí radost, v opačném případě cítí výčitky. Toto svědomí není dílem člověka. Může je sice otupit nebo na čas ohlušit, ale zničit je nemůže.

Několik definic svědomí

"Svědomí ... je svědek Boží v člověku, božský soudce ... vyslanec v rezidenci, oko a světlo těla (Luk 11,34-36), kompas lodi." (Tophel) "Svědomí je soud, který nelze podplatit ani pochlebováním umlčovat, protože je božský a od Boha v nás vloženy." (Jan Zlatoústý, 3. homilie na slova Izaiášova) Zahy-li v poslední den mnozí pohané, pak to nebude proto, že neznali psaný zákon, ale proto, že přestupovali zákon svědomí.

3. Cit pro spravedlnost

Člověk si je vědom toho, že dobro zasluhuje odměnu a zlo trest. V pozemském životě nebývá však dobro vždy odměňováno a zlo trestáno. Přestupníkovi se nejednou vede dobře, kdežto spravedlivý trpí. Cit pro spravedlnost, vrozený člověku, nasvědčuje, že je vyšší spravedlnost, která každý dobrý čin odmění a každý hřích potrestá.

4. Touha po dokonalém štěstí a radosti.

Žalm 119.174 Každý člověk touží po trvalém a úplném štěstí. Trvale nemohou člověka uspokojit pozemská dobra, protože jsou kvůli naší hříšnosti pomíjející a nedokonalá. Jeli touha po trvalém a úplném štěstí vrozena všem lidem, musí být také dobro, které může člověka uspokojit. Tímto absolutním dobrem je Bůh. - Tak jako žízeň dokazuje, že existuje pramen, tak i touha po dokonalém štěstí dokazuje, že existuje Bůh.

Aurelius Augustinvolal: "Nepokojno je srdce naše, dokud nespočine v tobě, o Bože!"

III. POTŘEBA VYŠŠÍHO POZNÁNÍ BOHA

V předcházejících dvou hlavních bodech jsme ukázali, že věřit v Boha je něco rozumného, co odpovídá potřebám rozumu i srdce. Toto poznání nás však ještě nenaučí v Boha věřit a jemu důvěřovat.

1. Hřích zatemnil náš rozum a narušil náš citový život. Řím 1,21

V ráji před pádem do hříchu byl tělesný, duševní i duchovní život člověka v dokonalé harmonii. Dnes tomu tak není. Užíváme svého rozumu a svých citů, ale kvůli naší porušenosti potřebujeme ještě vyšší usměrnění a poznání, zvláštní zjevení Boží skrze inspirované slovo.

2. Rozum není dokonalý průvodce v oblasti spasení

"Synu můj ... na rozumnost svou nespolehej!" Přísloví 3, 1a.,5b. I my křesťané jsme v nebezpečí posuzovat duchovní věci pouze chladným rozumem. I k teologii je možno přistupovat pouze filozoficky, bez víry.

3. Samotný cit,srdce také nevede spolehlivě

"Kdo doufá v srdce své, blázen jest." Př 28,26 "Nejlstivější jest srdce nade všecko, a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?" Jer 17,9 I křesťan je v nebezpečí spoléhat pouze na své city. Jestliže je nekontroluje rozumem, může upadnout do náboženského fanatismu.

4. Potřeba vyššího činitele - Ducha svatého

Rozum a srdce se musejí vzájemně kontrolovat, ale to nestačí. Pavel píše k Filipenským 4.7: "A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký rozum, hájiti bude srdcí vašich a smyslů vašich v Kristu Ježíši."

Rozum a srdce nám nesdělí, že Bytost, která stojí za stvořeným dílem, je naším laskavým a milujícím Otcem, že v Kristu Ježíši máme cestu z hříchu k životu věčnému. Tyto pravdy a stovky dalších nám zjevuje Bůh skrze své psané slovo, skrze bibli, která byla inspirována Duchem svatým. Pod vlivem Ducha svatého pochybující a na svůj rozum spoléhající Tomáš už neřekl: "Co nevidím, tomu nevěřím." Nechal nyní více promlouvat své srdce, jehož hlas dosud dusil. Nyní se řídil Ježíšovými slovy: "Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili." (Jan 20,29b)

Pod vlivem Ducha svatého citově založený, impulzivní Petr už nespolehal jen na své city a vzrušení. Užíval pak méně bombastických slov. Třikrát zapřel svého Mistra a po zmrtvýchvstání na Ježíšovu otázku, zda jej miluje, odpovídá se samozřejmostí: "Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji." Teprve při

třetí otázce Duch svatý vyburcuje i jeho rozum, aby si uvědomil, proč se Ježíš třikrát ptá. Vždyť" jej třikrát .zapřel a jeho dosavadní náboženství bylo převážně "věcí citu a vzruchu, ačkoli v hlubině duše lnul upřímně ke Kristu. Duch svatý tedy musí usměrnit rozum i srdce. Sami na to nestačíme.

IV. BIBLE ZJEVUJE OSOBNÍHO BOHA

Písmo vydává svědectví o tom, že náš Bůh je osobním Bohem. On není pouhé Absolutno, Nejvyšší jsoucnost a Nejvyšší idea, jak jej někteří nazývají. Takovýto neosobní Bůh od nich nežádá, neváže je poslušností. Bůh, kterého nám zjevuje bible, je skutečnou bytostí, která projevuje svou osobnost v nejvyšším smyslu slova. Termínem "osoba - osobnost" jej nedegradujeme na úroveň člověka, ale chceme říci, že Bůh má v absolutně dokonalé míře všechny vlastnosti osoby:

Bůh myslí Jer 29,11 Nejvyšší činností osoby je svobodné myšlení. Myšlenky Boží jsou o pokoji a o štěstí všech stvořených bytostí. Izai 55,8.9 Myšlenky člověka bývají sobecké, Boží jsou plné lásky. Člověk myslí na to, co by dostal; Bůh na to, co by dal.

Bůh miluje Jer 31,3; Tan 3.16 Milovat nemůže nějaká síla, ale láskyplná a rozumná bytost.

Bůh mluví, vidí a slyší "častokrát a rozličnými způsoby mluvíval někdy Bůh" Žid 1,1 "zdaliž ten, jenž učinil ucho, neslyší? a kterýž stvořil oko, zda se nedívá?" Žalm 94,9 Ten, který stvořil všechny rozumné bytosti, má v nesrovnatelné míře osobní schopnosti a vlastnosti.

Bůh činí to, co chce. Jako absolutní svobodná bytost se samostatně rozhoduje, a to vždy jen pro dobro, neboť jen takové rozhodnutí je správným uplatněním svobodné vůle. "Cožkoli chce Hospodin, to činí na nebi i zemi." Žalm 135,7

Jeho rozhodnutím nemůže trvale nikdo vzdorovat: "Řeknu-U co, rada má se koná, a vše, což mi se líbí, činím." Iz 46,10b

Bůh je náš Otec. Tak je nazýván v Písmu. Byl to právě Pán Ježíš, který jej stále oslovoval jako Otce svého i našeho. Pavel jej ukazuje jako Otce, "z něhož se jmenuje všeliká rodina na nebi i na zemi." Ef 3,14.15 Tento Otec je láskyplný, svatý a moudrý. Ani to nemohou být vlastnosti nějaké abstraktní síly.

Bůh je však osoba s vlastnostmi, které nemá žádná jiná bytost.

- a) Náš Pán a Král je věčný 1Tim 1,17
- b) On je nezměrný Jer 23,23-24
- c) Je neměnitelný Mal 3,6
- d) Je všudypřítomný Žalm 139,7-8
- e) Bůh je všemohoucí Žalm 135,6
- f) Bůh je vševědoucí Skutky 15,18 Židum 4,13

Všudypřítomný Bůh přesahuje rámeček prostoru a jeho věčnost přesahuje hranice času. Bůh, který není vázán prostorem ani časem, není vázán ani pohybem a změnou.

Závěr:Shrneme základní věci o poznání Boha.

a) Dle slov apoštola Pavla k Římanům 1,19-20 poznáváme neviditelného Boha.

b) Lidské bytosti, jimž byl dán mravní zákon, svědomí, cit pro spravedlnost a touha po trvalém štěstí, jsou také důkazem jeho existence.

c) Musíme však říci, že v přírodě a ve svědomí – zvláště kvůli naší hříšnosti – Boha spíše vytušíme. K poznání jeho osobních vlastností a jeho vůle potřebujeme nutně Boží zjevení – Písmo. Boha se chápeme živou vírou. Židům 11,1 I když jsme poznali, že předpokládat strůjce a udržovatele všech věcí je něco rozumného, musíme přijímat Boha a jeho vůli pouze vírou a musíme se Bohu bezvýhradně vydat, i když v dění světa a ve svém vlastním životě mnohým věcem nerozumíme. Pán Ježíš nás učí, že máme důvěřovat svému nebeskému Otcí.

d) Bůh musí být větší nad náš rozum a nad naše srdce. Jinak by nebyl Bohem. Na věčné věky jej budeme poznávat a nikdy ho neprobádáme. On je věčný a cesty jeho jsou nevyzpytatelné. Řím 11,33-36: job 11,7-9

e) Nyní nepotřebujeme nic jiného, než abychom jej poznali ku spasení. Toto spasitelné poznání nám nebeský Otec zprostředkoval v Ježíši Kristu Jan 17,3. Bůh je poznatelný natolik, nakolik se nám zjevuje ve svém svatém slovu a ve svém díle. Buďme vděční za toto poznání a radujme se vírou z toho, že na nové zemi budeme moci jej stále nově poznávat, obdivovat jeho dokonalé vlastnosti, být zasvěcováni do jeho radostných tajů, klanět se mu, opěvovat jej a hlavně jej milovat oddanou láskou a věčně se těšit s ním jako Otcem i s celou jeho nebeskou a pozemskou rodinou.